

Tomán László

Ellenkezőleg!

INTERJÚT ADOTT BORDÁS GYŐZŐ (a Forum Könyvkiadó igazgató-főszerkesztője) a Hét Napnak abból az alkalomból, hogy Márai-díjat kapott. (A díjazást ezeken az oldalakon már megtárgyaltuk.) Van ennek a nyilatkozatnak egy zseniális mondata. „Az írónak színt kell vallania, de nem kell politizálnia” – így Bordás. Ő maga jó példával járt elől: a kommunista rendszerben színt vallott a párttagságával, a Šipovac-féle pártvezetőségben vállalt tagságával (a joghurtfordalom után), a mostani demokráciában is színt vallott: megszüntette az Alkotók Gyűlését, csupán három-négy volt elvtársára támaszkodva, egyedül szerkeszti a Forum Könyvkiadót, a hab a tortán pedig az, hogy tagságot vállalt a Magyar Nemzeti Tanácsban. Ami a politizálást illeti: a kommunista rendszerbeli párttagság nem jelentett politizálást? A Šipovac-féle tartományi pártvezetőségben nem politizáltak? Avval, hogy megszüntette az Alkotók Gyűlését, nem politizált? Az MNT-ben nem fog politizálni? És hogy egyeztetni össze ez a nem politizáló igazgató azt, hogy egykor tagja volt a Tartományi Pártvezetőségnek, most pedig az MNT-nek? (Az MNT-ben ismerik Bordás múltját?) Mindenesetre: a Hét Napnak adott nyilatkozata leleplezte Bordást, de azokat is, akik azelőtt a KSZ hívei voltak, most pedig köpönyeget fordítottak, s beléptek az MNT-be. Színt vallottak, és nem politizálnak. Ez megnyugtató. Okultak a KSZ bukásából.

KÉSZÜL SZERBIA ÚJ ALKOTMÁNYA, s ehhez feltűnően hozzájárult a belgrádi Glas javnosti c. napilap Pavle Urošević nevű belgrádi olvasója. Idézi Lidija Flajnert, az alkotmány-előkészítő szakértői bizottság tagját, aki ezt mondta: „Nem lehet multietnikus államunk, ha azt mondjuk, hogy ez a szerb nép állama, amelyben a többiek mint kisebbség élvezik jogaikat.” Urošević úrnak ez nem tetszik. Rögtön jön is a válaszsal. „Szeretnék emlékeztetni, hogy mind a II., mind az I. világháborúban a magyar polgárok gyilkolták, földarabolták, különféle módon megölték szerb polgártársaikat, s a halottakat az élőkkel a jég alá dobták Novi Sadon, hogy ne is beszéljünk a bolgár polgárokról, az

arnauta (albán) polgárokról, a muzulmán polgárokról...” Ő egyébként azt ajánlja, hogy az alkotmány így kezdődjék: „Szerbia Köztársaság a szerb nép és a többi itt élő polgár állama...” Az ellenkező példáról Urošević úr természetesen nem tud. Ez azonban nem befolyásolja a szerbiai alkotmány első mondatát.

HA NEM OLVASTAM VOLNA az újvidéki Građanski list május 6-i számát, nem tudom meg, hogy Temesvár visszatért. Azt írja a lap ugyanis: a Szerb Nemzeti Színház operája a magyarországi fesztiválon. (Ez a felcím. A főcím a következő): A Viva la mama Temesváron. Magából a cikkből kiténik, hogy az újvidéki operaegyüttes a Muzsikáló Temesvár című fesztiválon lépett fel a Donizetti-operával. A cikk így fejeződik be: „Miatán visszatértek Magyarországról, a Viva la mamát.... ötveneszer fogják előadni saját színpadukon.” Na már most: 1. Lehet, hogy az együttes egy kis kerülővel, Magyarországon át jött haza Temesvárról. 2. Megtörtént a lehetetlen: Temesvár visszatért! 3. A Građanski list újságírója, aki S. P.-vel írta magát alá, nem tudja, hol van Temesvár.

Mi, sajnos, nagyon is jól tudjuk.

AZ ÚJVIDÉKI 021-ES RÁDIÓNAK VAN MÁSODIK műsora is, ezt multirádióknak nevezik. Itt mennek a kisebbségi műsorok. De úgy, hogy nincs külön magyar vagy szlovák, vagy román, vagy ruszin műsora, hanem együtt adják a híreket egy kicsit magyarul, egy kicsit szlovákul, illetve egy kicsit románul, egy kicsit ruszinul. A Multipressz c. rovatukban együtt (!) ismertetik az „anyaországok” (Magyarország, Szlovákia, Románia) sajtóját. A három fő hírműsoruk azonban csak szerbül megy, ezt átveszik a 021-től, önálló műsoruk csak a románoknak van, a Romano magazin. Most hát tudjuk, mi a multikulturalizmus, amelyről Vladimir Ilič szociológus megállapította: „Az olyan multikulturalizmus elvének következetes végrehajtásához ragaszkodni, ahogy a multikulturalizmust a többségi nép számos képviselője értelmezi, a kisebbségi nép gyors asszimilációjához vezet ott, ahol a kisebbség az összlakosság kisebb részét jelenti” (V. Ilič: *Prevladavanje*

prošlosti u Vojvodini, 110. o.). Kell erről még beszélni? Tegyük azonban hozzá, hogy a Multirádió magyar kulturális műsorának (szombaton este) ez a címe: Vajdasági magyar tarka-farka.

Ez még a multikulturalizmusnál is ízléstelenebb.

MEGJELENT A FORUM KIADÁSÁBAN egy szerb nyelvű elbeszéléskötet, *Jedina priča* címmel. Az újabb vajdasági magyar novellairódalomból válogattak. (Kik? Hát „A Forum Könyvkiadó szerkesztői”. Akik pedig nincsenek. Bordás igazgató mellett egy szerkesztő sem maradt meg, csak adminisztratív személyzetet tart.) Persze a kötetben szerepel a Márai-díjas Bordás Győző elbeszélése is, de ott találjuk Végel László novelláját is. (A könyv kiadását támogatta a Nyitott Társadalomért Alapítvány, ahol Végel László – mint volt igazgató – most is befolyásos személy). A legmeglepőbb azonban a szerkesztő személye: Maja Leskovac. Tudják, ki rejtőzik e név mögött? Nem más, Mint Bányai Jánosnak, a Forum Könyvkiadó volt igazgatójának és a Forum-ház volt vezérigazgatójának a felesége. Márpedig ismeretes, hogy: 1. Maja Leskovac-Bányai sohasem szerkesztett semmit és 2. Maja férje, János csinált először kiadói igazgatót Győzőből, aztán vezérigazgatót is. Bezárult hát a kör: minden egy családon, minden egy szűk körön belül történik a vajdasági magyar irodalomban!

MEGDÖBBENTŐ RIPORTOT ÍRT Kabók Erika Radnóti Miklós bori szobrának a sorsáról. A 2 m magas és egy tonna nehéz szobrot, amelyet a magyar kormány állított fel a tragikus sorsú költő emlékére szenvedéseinek színhelyén, egyszerűen elraborták, s valószínűleg valamelyik szerbiai olvasztókemencében fejezte be földi pályafutását. Ennél nagyobb szégyene a

szerb kultúrának nincs. Jól tudjuk, hogy milyen erős a szerb népben az idegengyűlölet, de hogy szoborrablásra vetemednek, azt még elképzelni sem voltunk hajlandóak. De íme, megtörtént. Vajon ad-e kártérítést ezért a vandalizmusért a szerbiai kormány?

ISMÉT FELRÖPPENTETTE A KETTŐS ÁLLAMPOLGÁRSÁG kérdését egy vajdasági magyar politikus. Mármost hogy a kisebbségben élő magyarok kapják meg a magyar állampolgárságot is. Csodálom, hogy az illető politikus, aki mellesleg jogász is, nem ismeri az állampolgárságról szóló magyar törvényt, amely abszurd módon szinte lehetetlenné teszi a kisebbségi magyaroknak, hogy a magyar állampolgárságot is megszerezzék. Segíteni csak úgy lehetne, ha a Magyar Országgyűlés megváltoztatná az állampolgárságról szóló törvényt, s egyszerűsítene az állampolgárság megszerzését. Ezt pedig a jelenlegi Országgyűléstől elvárni hiú remény.

ÚJABB MEGALÁZTATÁS ÉRTE a vajdasági magyarságot (de a többi itteni kisebbséget is) június 23-án, amikor nagy változás történt az Újvidéki Televízió szerkezetében. Mint ismeretes, ekkor kettéváltak a tévé műsorai az ÚTV-ben: az első csatorna csak a többségi nemzeté, a második a kisebbségeké. Ezzel nemcsak hogy kiszorították a kisebbségeket az első (erősebb) csatornáról, nemcsak a többségi nyelvű műsorok kaptak több teret – ami ellen nincs is kifogásunk -, hanem egyrészt csökkentették a kisebbségi adások összes idejét, másrészt pedig rábízták a hat kisebbségi szerkesztőségre: intézzék el egymás között az adásidő (mindössze napi 6 óra 45 perc) elosztását, azaz marakodjanak, míg a többségi szerkesztőség kényelmesen elnyújtózik az első csatornán.